

været noget alderskriterie. På hvert hold har der været kørestolsbrugere.

Vi har arbejdet ti formiddage een gang ugentlig 2 timer og 15 minutter pr. gang. Efter de første otte gange har der været en pause i undervisningen, hvor eleverne har haft som opgave at indarbejde det udleverede øveprogram og afprøve de kompenserende teknikker i praksis.

De sidste to gange har været til afklaring af problemer med øveprogrammet samt til afklaring af, hvilke teknikker der fungerer bedst for den enkelte.

Der har været kaffepause midtvejs i undervisningen, hvor deltagerne har haft mulighed for at udveksle erfaringer, samt indtage den nødvendige medicin.

Undervisningen er foregået i større lokaler af hensyn til de motoriske øvelser.

Vores forudsætninger

Vores udgangspunkt for undervisningen har bl.a. været gennemlæsning af litteratur af bl.a. Scott, Ramig og Pakkenberg samt diverse udgivelser fra såvel den danske som den engelske Parkinsonforening (se litteraturliste).

Sideløbende med litteraturngennemgangen har vi udvekslet erfaringer med vore kolleger i det logopædiske netværk, som vi har været med til at starte.

Fra flere sider understreges, at Parkinsonramtes kommunikative vanskeligheder ikke kun skyldes problemer med selve talen (nedsat stemmekraft, monoton stemme og utydelig artikulation), men også med talens

nonverbale komponenter (forstyrret tryk, rytme, hastighed og intonation) samt ikke at forglemme kropssprog og mimik (ludende holdning, manglende gestik, nedadvendt blik og malskeansigt).

Disse komponenter er afgørende for, om en person kan give udtryk for følelser og meninger. Mangel på kropssprog, mimik og prosodi kan give et misvisende indtryk af nedsat intellekt og engagement.

Sheila Scott skriver: »*Originally, the problem was classified as a dysarthria, but over the last ten years, studies in Britain, France and Scandinavia reveal that vocal dysfunction and distorted prosodic and non-verbal features account for the unintelligibility experienced*«.

Dette førte os frem til følgende formål med vores gruppeundervisning:

Formål

- At give deltagerne oplysning om hvad Parkinsons sygdom medfører af hindringer for kommunikationsevnen.
- At give dem selvindsigt, dvs. et kendskab til egne mangler og styrkesider i kommunikationen.
- At give den enkelte deltager mulighed for at indlære og afprøve kompenserende kommunikative strategier i dialog med andre.
- At indøve et program til hver enkelt deltager med daglige øvelser til fortsat selvtræning.

Undervisningens indhold

Videooptagelse:

Ved første undervisningsgang optages hver enkelt deltager på video. De læser en ukendt tekst op, fortæller frit og eftersiger nogle få stemmeøvelser.

Efterfølgende ses videooptagelsen i gruppen, og alle bliver bedt om at give kritik og vurdering af præstationen ud fra et fortrykt skema.

Dette skema indeholder de forskellige funktioner som er nødvendige i en god kommunikation: Holdning, øjenkontakt, mimik, taletempo, stemmestyrke, taleforståelighed, prosodi og vejrtrækning. Disse elementer skal eleverne graduere i en skala fra 1-5.

Ud fra denne vurdering sætter den enkelte deltager sit mål for, hvad han vil forbedre med undervisningen.

Ved denne metode får vi understreget, at kommunikation er andet end blot tale. Deltagerne får på en meget konfronterende måde indsigt i egne styrke- og svage sider. De får lejlighed til at spejle sig i andre med samme problem, og mulighed for at stille spørgsmål til egen og andres formåen.

Vi giver os meget god tid til denne del af undervisningen, da vi mener at fundamentet for at kunne rette sig selv er, at man har forståelse for problemets karakter og omfang.

Da det er stærkt grænseoverskridende og konfronterende at blive videofilmert og grundigt diskuteret og vurderet bagefter, skal der være god tid, tryk stemning og lidt humor ved denne del.